

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-78-127>

УДК 339.1; 330.34; 330.35

ОБГРУНТУВАННЯ СИСТЕМИ КРИТЕРІЇВ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ СФЕРИ ТОРГІВЛІ

JUSTIFICATION OF THE SYSTEM OF CRITERIA FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF TRADE ENTERPRISES

Павлова Валентина Андріївнадоктор економічних наук, професор,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6762-8041>**Абрамов Микита Дмитрович**докторант,
Університет імені Альфреда Нобеля, м. Дніпро
ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-8327-8581>**Pavlova Valentyna, Abramov Mykyta**

Alfred Nobel University, Dnipro

У статті розглянуто питання, пов'язані з актуальними проблемами сталого розвитку суспільства та економіки України. Проаналізовано підходи щодо визначення сталого розвитку, подані в різних джерелах, з виділенням акцентів дослідження та наведено власне формулювання дефініції. Наведено особливості, призначення і специфіку функціонування сфери торгівлі зі статистичним обґрунтуванням її кількісного значення за динамікою зовнішньоекономічного обороту для глобального рівня процесів; внеском у валовий внутрішній продукт України та обсягами товарообороту для макrorівня й зміни структури торгівлі за кількістю суб'єктів для мікрорівня. Така динаміка свідчить про суттєве значення суб'єктів торгівлі для забезпечення сталого їх розвитку. Виділено принцип побудови системи критеріїв сталого розвитку підприємств сфери торгівлі. Запропоновано об'єднання критеріїв згідно з ознаками: за складовими сталого розвитку, за завданнями відповідно до рівнів ієрархії управління та за категоріями торговельних підприємств. Удосконалено методологічний підхід до обґрунтування системи критеріїв сталого розвитку підприємств сфери торгівлі, де за 4 етапами формується очікувана система.

Ключові слова: сфера торгівлі, критерії сталого розвитку, економічна, соціальна, екологічна компоненти, взаємозв'язок елементів.

The article considers issues related to the current problems of sustainable development of society and economy of Ukraine. The approaches to the definition of sustainable development presented in various sources are analyzed, highlighting the emphases of the study, and the actual formulation of the definition is given. Taking into account the specifics of the functioning of the trade sphere, associated with the short duration of the production cycle, the heterogeneity of business entities, the sustainable development of trade enterprises is considered in the work as a purposeful process of achieving economic indicators that ensure the profitability of their activities at all stages of the life cycle, provided that the social functions assigned to trade and environmental protection are fulfilled, which allows in the complex to guarantee economic growth, the population's accessibility to goods and services to improve their standard of living, employment, and thanks to innovative technologies to influence environmental protection and the involvement of consumers in such a process. The features, purpose and specifics of the functioning of the trade sphere are presented with a statistical justification of its quantitative value in the dynamics of foreign economic turnover for the global level of processes; contribution to the gross domestic product of Ukraine and the volume of trade turnover for the macro level and changes in the structure of trade by the number of entities for the micro level. Such dynamics indicate the significant importance of trade entities for ensuring their sustainable development. The principle of building a system of criteria for sustainable development of enterprises in the trade sector is highlighted. It is proposed to combine criteria according to features: by components of sustainable development, by tasks according to levels of the management hierarchy and by categories of trade enterprises. A characteristic of each feature is given. The methodological approach to substantiating the system of criteria for sustainable development

of enterprises in the trade sector is improved, where the expected system is formed in 4 stages. The stages of the specified procedure are highlighted: 1) determining the components of sustainable development; 2) identifying the initial conditions for sustainable development; 3) studying the distinctive characteristics of the functioning of the trade sector; 4) forming a system of criteria for sustainable development of trade entities. The need to develop a set of indicators for the selected criteria is established.

Keywords: sphere of trade, criteria of sustainable development, economic, social, environmental components, interconnection of elements.

Постановка проблеми. Особливості сучасного етапу еволюції суспільства й економіки обумовили необхідність пошуку суб'єктами господарювання напрямів розвитку, які забезпечують їм прибутковість діяльності та переваги перед конкурентами в умовах воєнного стану й непередбачуваності впливу зміни факторів зовнішнього середовища. Одним з таких напрямів є забезпечення сталого розвитку, яке розглядається з точки зору поєднання економічного, соціального та екологічного вимірів, що взаємопов'язані і збалансовані з метою «задоволення потреб сучасних поколінь без шкоди для майбутніх та реалізуються через глобальні цілі – подолання бідності, захист планети та забезпечення миру» [1]. Відповідно до регламентованих цілей визначаються завдання, вирішення яких пов'язано з встановленням системи показників, що фіксують ступінь виконання завдань відповідно до глобальних світових тенденцій та дозволяють забезпечувати ефективність функціонування суб'єктів на всіх рівнях ієрархії управління.

Торгівля, як один з найважливіших секторів національної економіки, що виконує соціально-економічну роль забезпечення обміну виробленої продукції, життєдіяльності населення, зміцнення фінансової системи, має економічний потенціал для сталості розвитку та реалізації завдань, поставлених в документах [1; 2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальні проблеми, пов'язані зі сталим розвитком, його цілями і завданнями розглянуто в резолюції Генеральної Асамблеї ООН [1], конкретизовані для України в Указі Президента [2]. Різним аспектам теорії і практики сталого розвитку присвячені роботи А. В. Огієнко [4, 7], О. В. Степанової [6], Т. С. Обидєнкової [6], Н. С. Степанової [6], С. І. Міненко [7], Я. А. Косенка [7], Д. О. Хахалєва [8]. Питання обґрунтування критеріїв сталого розвитку в різних секторах національної економіки досліджувалися в працях науковців: Л. О. Шкварчук [11], О. Д. Гайдіна [11], В. В. Черкаски [12], Л. О. Зайцевої [13]. Роль торгівлі в забезпеченні реалізації цілей сталого розвитку,

його принципи в зазначеній сфері розглядалися в наукових доробках О. Б. Школенко [5], Е. Ю. Терещенко [5], І. В. Стояненко [5], Г. Г. Лавроненка [5]. Незважаючи на вагомий напрацювання, залишаються питання, що потребують поглибленого наукового аналізу.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Для суб'єктів сфери торгівлі доцільним є визначення їх сталого розвитку з урахуванням функцій, які покладено на торгівлю в суспільстві й економіці, особливостей функціонування, специфіки досліджуваного виду економічної діяльності. Потребує наукового дослідження та розробки методологічний підхід до обґрунтування системи критеріїв сталого розвитку підприємств сфери торгівлі з виділенням етапів його застосування. Є необхідність систематизації та подальшого удосконалення підходів до конкретизації критеріїв сталого розвитку для торговельних підприємств.

Метою статті є визначення сталого розвитку підприємств торгівлі в межах його складових та вихідних умов з виділенням відмінних характеристик функціонування сфери торгівлі, удосконалення методологічного підходу до обґрунтування системи критеріїв сталого розвитку суб'єктів торгівлі з виділенням етапів її формування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблеми сталого розвитку суспільства є актуальним питанням починаючи з 2015 року, коли Генеральною Асамблеєю ООН було прийнято резолюцію про перетворення нашого світу [1], актуалізовані для України [2] і не перестають бути нагальними за воєнного стану для всіх сфер економіки. У цьому сенсі, визначаючи їх особливості для окремих галузей національного господарства, доцільним є визначення зазначеного поняття й виділення специфічних характеристик досліджуваних суб'єктів. В наукових джерелах на підставі визначення в [1; 2] наведено авторські підходи залежно від сфери їх наукових інтересів та виділено акценти дослідження (табл. 1).

Як видно з наведених джерел, авторів поєднує думка щодо використання економічного, соціального та екологічного вимірів для

Таблиця 1

Підходи щодо визначення сталого розвитку, подані в різних джерелах

Джерело	Визначення	Виділені акценти дослідження
Резолюція Генеральної Асамблеї ООН [1]	Сталий розвиток як зрівноважений та комплексний спосіб викоринення бідності в усіх її формах і проявах, включно з крайньою бідністю в трьох його вимірах – економічному, соціальному та екологічному, що є найважливішим глобальним завданням і однією із невід'ємних потреб	Глобальне завдання викоринення бідності шляхом поєднання економічного, соціального та екологічного аспектів вирішення проблеми
Вікіпедія [3]	Загальна концепція щодо необхідності встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства і захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи їх потребу в безпечному і здоровому довкіллі	Забезпечення балансу між задоволенням сучасних потреб людства і захистом інтересів майбутніх поколінь
Огієнко А. В. [4]	Процес забезпечення тривалого економічного зростання підприємства, який гармонійно поєднує економічні, екологічні та соціальні аспекти діяльності	Забезпечення тривалого економічного зростання підприємства
Школенко О. Б., Терещенко Е. Ю., Стояненко І. В. [5]	Процес створення стійких систем виробництва продуктів харчування і впровадження методів ведення сільського господарства, які дозволяють, зокрема, підвищити продуктивність, збільшити обсяги виробництва, зміцнити здатність адаптуватися до зміни клімату	Створення стійких систем виробництва продуктів харчування і впровадження методів ведення сільського господарства
Степанова О. В., Обиденнова Т. С., Степанова Н. С. [6]	Процес підвищення ефективності функціонування всіх ланок господарства в економічному, соціальному, екологічному та інших напрямках з визначенням цілей для кожного типу економічних агентів: держави, регіонів, міст, підприємств, домогосподарств тощо	Підвищення ефективності функціонування всіх ланок господарства в економічному, соціальному, екологічному та інших напрямках
Огієнко А. В., Міненко С. І., Косенко Я. А. [7]	Процес управління ризиками, ефективним використанням можливостей розвитку та досягненням кращих фінансових результатів у середньостроковій і довгостроковій перспективі	Ефективне використання можливостей розвитку та досягненням кращих фінансових результатів
Хахалев Д.О. [8]	Здатність на підставі фінансового успіху підприємства забезпечити функціонування та розвиток у довгостроковій перспективі в гармонії з навколишнім середовищем і суспільством	Забезпечення функціонування та розвитку у довгостроковій перспективі в гармонії з навколишнім середовищем
Лавроненко Г.Г. [9]	Процес досягнення цілей, що сприяє самовідновленню та збереженню природного середовища, здатного впливати на покоління як теперішнє, так і майбутнє	Досягнення цілей щодо самовідновлення та збереження природного середовища

Джерело: складено авторами за [1–9]

забезпечення сталого розвитку, при цьому кожен з них виділяє важливість дослідження феномену в межах конкретних сфер діяльності, де задіяні людські ресурси та залучаються об'єкти навколишнього середовища.

Тож, використовуючи доробки [1–9] та враховуючи особливості, призначення і специфіку функціонування сфери торгівлі, пов'язану з короткою тривалістю виробничого циклу, оскільки він починається з закупівлі

готових товарів і завершується їх продажами, а також неоднорідністю суб'єктів господарювання, вважаємо, що сталий розвиток торговельних підприємств слід розглядати як цілеспрямований процес досягнення економічних показників, які забезпечують прибутковість їх діяльності на всіх етапах життєвого циклу за умови виконання соціальних функцій, покладених на торгівлю та збереження навколишнього середовища, що дозволяє в комплексі гарантувати економічне зростання, доступність населення до товарів і послуг для покращення його рівня життя, зайнятості та завдяки інноваційним технологіям впливати на збереження довкілля й долучення споживачів до такого процесу.

Торгівля є однією з сфер, яка має важливе значення для входження країни до глобального ринку, що підтверджується внеском до зовнішньоекономічного обороту. Якщо у 2022 р. експорт товарів становив 64,8%, а імпорт – 75,9% до показників 2021 р., то наступні роки війни з росією свідчать про позитивну динаміку показників. Зокрема, у 2023 р. експорт та імпорт становив до 2022 р. 85,2% і 115,3%, відповідно. У 2024 р. експорт та імпорт зріс на 11% [10].

З точки зору макроекономічного рівня торгівля має суттєву частку у формуванні валового внутрішнього продукту (ВВП) України. Так, за даними [10] у 1 кварталі 2025 р. частка оптової та роздрібною торгівлі й ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів становить 12,2% ВВП у фактичних цінах. Для порівняння з аналогічним періодом в роки воєнного стану маємо інформацію: у 2024 р. – 11,8%; у 2023 р. – 12,6%; у 2022 р. – 13,5%. Це свідчить про достатньо високий рівень стабільності розвитку торгівлі.

В секторі послуг, куди включається торгівля, формується понад 60% ВВП України. За даними відкритої інформації внесок сектору послуг у ВВП США, де торгівлі є одним з основних складових, становить близько 78%. Внесок сектору послуг, частиною якого є торгівля, у ВВП Польщі складає 63%.

Ще одним показником, який має соціально-економічне значення на макrorівні є товарооборот, величина якого свідчить про рівень добробуту населення та місткість вітчизняного ринку. За даними офіційної статистики [10] обсяг роздрібного товарообороту в Україні становить у 2022 р. – 1398 млрд грн (зменшення у фактичних цінах на 21,4% порівняно з 2021 р. через воєнні дії); у 2023 р. – 1822 млрд грн (зростання

на 30,5% порівняно з 2022 р.); у 2024 р. – 2184 млрд грн (зростання на 17,7% порівняно з 2023 р.). Тобто, спостерігається динамічний розвиток внутрішнього товарного ринку.

Мікрорівень суб'єктів торговельної діяльності характеризується наявністю в структурі торгівлі їх різних категорій, зокрема, великих, середніх, малих та мікропідприємств, що мають різні можливості ведення бізнесу та забезпечення сталого розвитку. Аналіз структури за даними Державної служби статистики України показує [10], що частка великих торговельних підприємств в секторі оптової та роздрібною торгівлі, ремонту автотранспортних засобів і мотоциклів у 2022 р. та 2023 р. становить 0,2% (зменшення у 2022 р. на 16,9% порівняно з 2021 р., у 2023 р. збільшення на 8,5% порівняно з 2022 р.), при цьому їх внесок в обсяг товарообороту є найбільшим. Щодо середніх підприємств, то їх частка у загальній кількості підприємств досліджуваного сектору становить 4,0% та 3,4%, відповідно (зменшення 11% у 2022 р. та 6% у 2023 р.). Частка малих підприємств у 2022 р. і у 2023 р. становить 95,8% та 96,4% (зменшення кількості у 2022 р. на 34,4% та її збільшення на 15% у 2023 р.). Така динаміка свідчить про суттєве значення суб'єктів торгівлі для забезпечення сталого їх розвитку.

На підставі наведеного вище підтверджується значна роль торгівлі у формуванні національної економіки і безсумнівно в реалізації економічної складової сталого розвитку, на що звертають увагу інші дослідники сфери торгівлі [5; 9].

У підсумку можна дійти висновку, що для торгівлі та її суб'єктів слід виокремити критерії сталого розвитку та обґрунтувати методологічний підхід щодо об'єднання їх в певну систему.

Виходячи з того, що «система є множиною взаємопов'язаних елементів, які мають певне призначення» [3], доцільно в межах наших досліджень виділити складові такої системи та визначити функціональну залежність між ними. Дослідники критеріїв сталого розвитку різних сфер економічної діяльності [11–13], як правило, розглядають їх систему через екологічний, соціальний та економічний аспекти, що деталізуються у сімнадцяти Глобальних цілях сталого розвитку ООН. Такий підхід є доцільним в сучасних умовах. Автори [11] приділяють увагу дослідженню критеріїв екологічної, соціальної та управлінської сталості (ESG-критеріїв) з точки зору оцінки на рівні суб'єктів господарської діяльності для прийняття інвестиційних та бізнес-рішень. Пого-

джуючись з авторськими підходами, маємо додати, що окрім цієї ознаки, для торгівлі характерними є виконання завдань відповідно до рівнів ієрархії управління, властивий для України та за категоріями підприємств,

що подіються на чотири типи (великі, середні, малі та мікропідприємства за балансовою вартістю активів (євро/грн); чистим доходом від реалізації (євро/грн) та середньою кількістю працівників (осіб) [14].

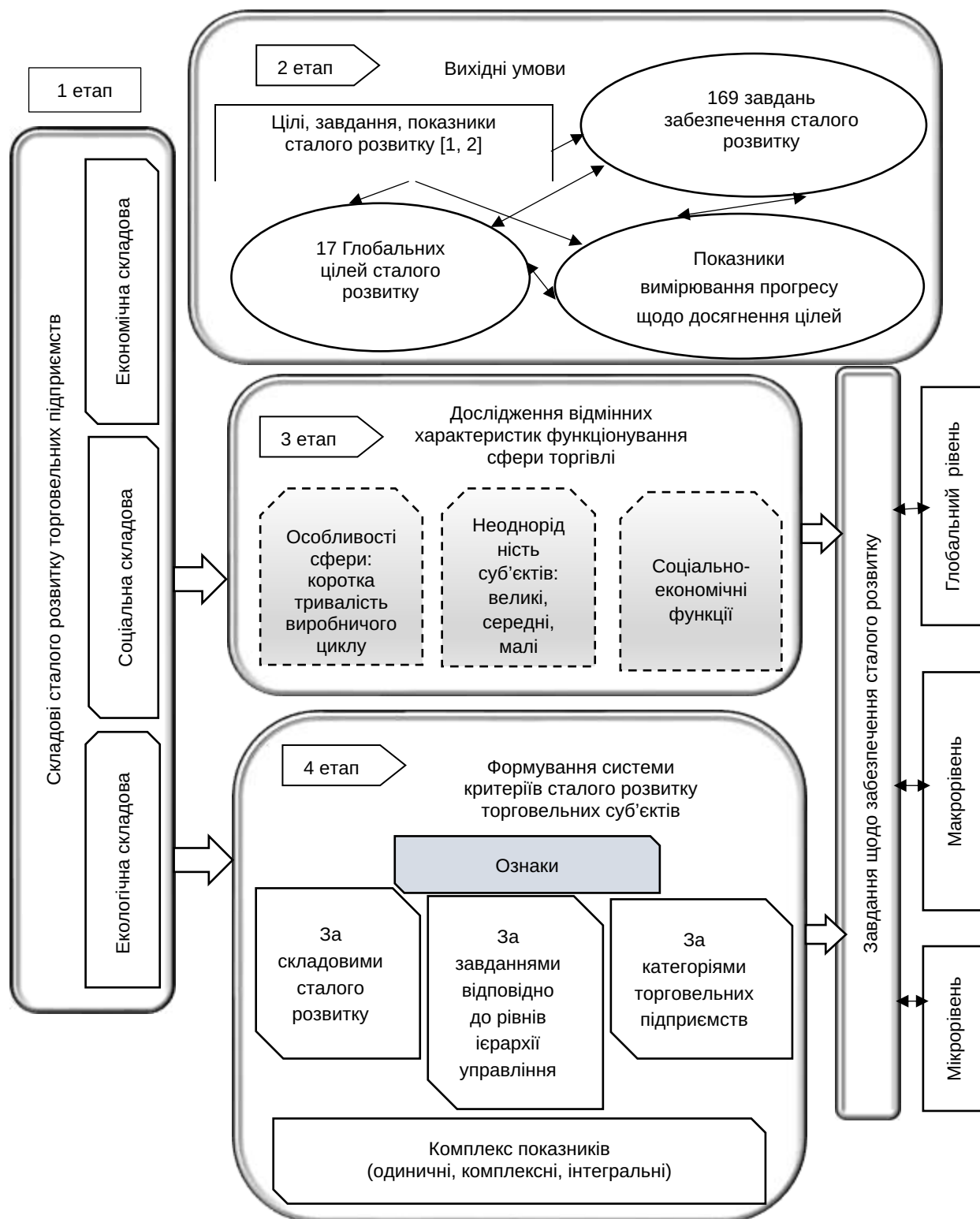

Рис. 1. Методологічний підхід до обґрунтування системи критеріїв сталого розвитку підприємств сфери торгівлі

Джерело: удосконалено авторами

За нашим міркуванням для пояснення сутності методологічного підходу до обґрунтування системи критеріїв сталого розвитку підприємств сфери торгівлі слід виокремити такі етапи зазначеної процедури: 1) визначення складових сталого розвитку; 2) виділення вихідних умов сталого розвитку; 3) дослідження відмінних характеристик функціонування сфери торгівлі; 4) формування системи критеріїв сталого розвитку торговельних суб'єктів.

Узагальнення підходів до обґрунтування системи критеріїв сталого розвитку підприємств сфери торгівлі подано на рис. 1 як удосконалений методологічний підхід до проведення досліджуваної процедури.

Отже, запропонований принцип побудови системи критеріїв сталого розвитку підприємств сфери торгівлі та удосконалений методологічний підхід до її обґрунтування дозволяє в процесі 4 етапів сформувати очікувану систему.

Висновки. В процесі проведеного дослідження актуальних проблем сталого розвитку суспільства та економіки України на

підставі огляду підходів різних науковців до визначення сталого розвитку представлено авторське розуміння досліджуваної дефініції. Досліджено особливості, призначення і специфіку функціонування сфери торгівлі за статистичними даними на глобальному, макро- та мікрорівнях для підтвердження значення суб'єктів торгівлі щодо забезпечення сталого їх розвитку. Запропоновано принцип побудови системи критеріїв сталого розвитку підприємств сфери торгівлі, в якій вони об'єднані згідно з ознаками: за складовими сталого розвитку, за завданнями відповідно до рівнів ієрархії управління та за категоріями торговельних підприємств. Удосконалений методологічний підхід до обґрунтування системи критеріїв сталого розвитку підприємств сфери торгівлі дозволяє в процесі чотирьох етапів сформувати очікувану систему.

У подальшому дослідження будуть спрямовані на формування набору одиничних, комплексних та інтегральних показників відповідно до кожної ознаки критеріїв сталого розвитку підприємств досліджуваної сфери.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року. Резолюція, прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 25 вересня 2015 року № 70/1. URL: https://files.acquia.undp.org/public/migration/ua/Agenda2030_UA.pdf (дата звернення: 23.09.2025)
2. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text> (дата звернення: 23.09.2025)
3. Вікіпедія. Сталий розвиток. URL: <https://uk.wikipedia.org/> (дата звернення: 23.09.2025)
4. Огієнко А. В. Сталий розвиток підприємства: сутність поняття, перспективи та перешкоди. *Modeling the development of the economic systems*. 2024. № 3. С. 222–228.
5. Школенко О. Б., Терещенко Е. Ю., Стояненко І. В. Роль торгівлі в забезпеченні реалізації цілей сталого розвитку. *Проблеми сучасних трансформацій*. 2023. № 8. URL: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2023-8-03-02/2023-8-03-02> (дата звернення: 24.09.2025)
6. Степанова О. В., Обиденнова Т. С., Степанова Н. С. Визначення системи цілей та оцінка рівня сталого розвитку промислових підприємств. *Бізнес Інформ*. 2024. № 2. С. 166–175.
7. Огієнко А. В., Міненко С. І., Косенко Я. А. Фактори сталого економічного зростання в контексті ризиків та пріоритетів розвитку підприємств в умовах війни. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2024. Том 9. № 1. С. 310–316.
8. Хахалєв Д. О. Оцінка забезпеченості сталого розвитку підприємства. *Бізнес Інформ*. 2024. № 5. С. 338–344.
9. Лавроненко Г. Г. Сутність та принципи сталого розвитку сфери торгівлі. *Економіка та суспільство*. 2024. Випуск № 64. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4399/4329> (дата звернення: 24.09.2025)
10. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 25.09.2025)
11. Шкварчук Л. О., Гайдін О. Д. ESG – критерії в системі оцінювання сталого розвитку. *Наукові інновації та передові технології*. 2022. № 5(7). С. 195–206.
12. Черкаська В.В. Критерії сталого розвитку аграрного сектору. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 6. С. 44–48.
13. Зайцева Л. О. Класифікація індикаторів оцінки сталого розвитку. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. 2020. Том 31 (70). № 4. С. 75–80.

14. Павлова В. А., Оголь В. О. Вибір моделі управління персоналом підприємства залежно від його категорії. *Економіка та суспільство*. 2024. № 69. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5207> (дата звернення: 25.09.2025)

REFERENCES:

1. Peretvorennia nashoho svitu: Poriadok denniy u sferi staloho rozvytku do 2030 roku. Rezoliutsiia, pryiniata Heneralnoi Asambleieiu OON 25 veresnia 2015 roku № 70/1 [Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development. Resolution adopted by the UN General Assembly on 25 September 2015 No. 70/1]. Available at: https://files.acquia.undp.org/public/migration/ua/Agenda2030_UA.pdf (accessed September 23, 2025)
2. Pro Tsili staloho rozvytku Ukrainy na period do 2030 roku: Ukaz Prezidenta Ukrainy [On the Sustainable Development Goals of Ukraine for the period up to 2030: Decree of the President of Ukraine]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text> (accessed September 23, 2025)
3. Vikipediia. Stalyi rozvytok [Wikipedia: Sustainable development]. Available at: <https://uk.wikipedia.org/> (accessed September 23, 2025)
4. Ohienko A. V. (2024) Stalyi rozvytok pidpriemstva: sutnist poniattia, perspektyvy ta pereshkody [Sustainable development of the enterprise: the essence of the concept, prospects and obstacles]. *Modeliuvannia rozvytku ekonomichnykh system – Modeling the development of the economic systems*, vol. 3, pp. 222–228.
5. Shkolenko O. B., Tereshchenko E. Iu., Stoianenko I. V. (2023) Rol torhivli v zabezpechenni realizatsii tsilei staloho rozvytku [The role of trade in ensuring the implementation of the Sustainable Development Goals]. *Problemy suchasnykh transformatsii – Problemy suchasnykh transformatsii*, vol. 8. Available at: <https://reicst.com.ua/pmt/article/view/2023-8-03-02/2023-8-03-02> (accessed September 24, 2025)
6. Stepanova O. V., Obydienova T. S., Stepanova N. S. (2024) Vyznachennia systemy tsilei ta otsinka rivnia staloho rozvytku promyslovykh pidpriemstv [Defining a system of goals and assessing the level of sustainable development of industrial enterprises]. *Biznes Inform – Business Inform*, vol. 2, pp. 166–175.
7. Ohienko A. V., Minenko S. I., Kosenko Ya. A. (2024) Faktory staloho ekonomichnoho zrostannia v konteksti ryzykiv ta priorytetiv rozvytku pidpriemstv v umovakh viiny [Factors of sustainable economic growth in the context of risks and priorities of enterprise development in wartime]. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky ta tekhniky – Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*, vol. 9(1), pp. 310–316.
8. Khakhaliev D. O. (2024) Otsinka zabezpechenosti staloho rozvytku pidpriemstva [Assessment of the sustainability of the enterprise]. *Biznes Inform – Business Inform*, vol. 5, pp. 338–344.
9. Lavronenko H. H. (2024) Sutnist ta pryntsypy staloho rozvytku sfery torhivli [The essence and principles of sustainable development of the trade sector]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, vol. 64. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4399/4329> (accessed September 24, 2025)
10. Ofitsiyni sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy [Official website of the State Statistics Service of Ukraine]. Available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (accessed September 25, 2025)
11. Shkvarchuk L. O., Haidin O. D. (2022) ESG – kryterii v systemi otsiniuvannia staloho rozvytku [ESG – criteria in the sustainable development assessment system]. *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnolohii – Scientific innovations and advanced technologies*, vol. 5(7), pp. 195–206.
12. Cherkaska V. V. (2018) Kryterii staloho rozvytku aharnoho sektoru [Criteria for sustainable development of the agricultural sector]. *Investytsii: praktyka ta dosvid – Investments: practice and experience*, vol. 6, pp. 44–48.
13. Zaitseva L. O. (2020) Klasyfikatsiia indykatoriv otsinky staloho rozvytku [Classification of sustainable development assessment indicators]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho – Academic notes of V. I. Vernadsky TNU*, vol. 31(70), pp. 75–80.
14. Pavlova V. A., Ohol V. O. (2024) Vybir modeli upravlinnia personalom pidpriemstva zalezno vid yoho katehorii [Choosing a company's personnel management model depending on its category]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, vol. 69. Available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/5207> (accessed September 25, 2025)